

СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради
Аджамського ліцею
протокол № 01 від 28.10.2022 року

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом директора
Аджамського ліцею
від 28.10.2022 року №134

**Положення
про запобігання та протидію булінгу,
кібербулінгу, харасменту, мобінгу
в Аджамському ліцеї**

1. Загальні положення

Положення про запобігання та протидію булінгу, кібербулінгу, харасменту, мобінгу у Аджамському ліцеї, у Веселівській філії, Червоноярській філії (далі - Положення) розроблено відповідно до Декларації ООН про права людини, Конвенції ООН про права дитини, Конвенції ООН про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, Конституції України, Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», «Про охорону дитинства», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу», Статуту закладу.

2. Мета

Метою Положення є запобігання та протидія випадкам булінгу, кібербулінгу, харасменту, мобінгу серед здобувачів освіти та працівників Аджамського ліцею.

3. Принципи запобігання та протидії булінгу, кібербулінгу, харасменту, мобінгу

3.1. Офіційне розслідування, висвітлення, та розголос факту, що порушує Ст.173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

3.2. Дотримання установчих документів, Правил внутрішнього розпорядку закладу освіти;

3.3. Взаємоповага, гуманність, справедливість, правдивість, толерантність, милосердя, доброчесність, що регулюють діяльність, поведінку людей, їхню взаємодію та спілкування.

3.4. Утвердження поваги до суспільної моралі та загальнолюдських цінностей.

3.5. Дотримання норм етикету – ввічливості, тактовності, коректності, вихованості.

3.6. Впровадження морально-етичних принципів запобігання та протидії випадкам булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту серед здобувачів освіти та працівників школи сприяють розбудові демократичного правового суспільства в Україні, спрямуванню освіти до світових та європейських стандартів.

4. Учасники процесу запобігання та протидії булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту

4.1. Директор :

- затверджує та оприлюднює план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту в закладі;
 - сприяє виконанню заходів з надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які зазнали шкоди від булінгу, мобінгу, кібербулінгу і харасменту або стали його свідками.
 - співпрацює з підрозділами Національної поліції України, Кіберполіції щодо випадків булінгу, мобінгу, кібербулінгу і харасменту в закладі освіти;
- сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі.

4.2. Заступник директора з виховної роботи:

- забезпечує виконання заходів з надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили, стали свідками або постраждали від булінгу та харасменту;
 - контролює облік випадків та оформлення відповідної документації (заяв, протоколів комісії з профілактики правопорушень);
 - бере участь у засіданнях Комісії з профілактики правопорушень для розгляду випадків булінгу, мобінгу, кібербулінгу і харасменту, яка за результатами проведеного розслідування вживає відповідних заходів;
- забезпечує реалізацію просвітницького напрямку всіх учасників освітнього процесу шляхом організації тематичних заходів, консультацій та з метою формування навичок толерантної ненасильницької поведінки спілкування та взаємодії;
- забезпечує прозорість та інформаційну відкритість шляхом формування та оприлюднення на вебсайті результатів роботи комісії з профілактики правопорушень;
 - контролює розміщення на інформаційних стендах інформацію та нормативно-правові акти з питань щодо протидії булінгу/харасменту/мобінгу;
 - розробляє план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу\ харасменту\мобінгу;
 - визначає порядок розгляду заяв про випадки булінгу\харасменту\мобінгу в школі;
 - визначає заходи реагування на доведені випадки булінгу та відповідальність осіб, причетних до булінгу;
 - повідомляє підрозділи Національної поліції України, Кіберполіції про випадки булінгу, мобінгу або харасменту в закладі освіти.

4.3. Психологічна служба:

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам вищої освіти, які вчинили, стали свідками або постраждали від булінгу, мобінгу та харасменту;
- веде облік випадків та оформлення відповідної документації;
- впроваджує реалізацію просвітницького напрямку для всіх учасників

освітнього процесу шляхом проведення тематичних заходів, бесід, консультацій;

- формує навички толерантної та ненасильницької поведінки спілкування та взаємодії.

4.4. Класні керівники, педагоги, вихователі, керівники гуртків:

- забезпечують здобувачам освіти захист під час освітнього процесу та в позанавчальний час від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу, мобінгу та харасменту за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю та психологічному стану;

- повідомляють Раду профілактики правопорушень про факти булінгу, мобінгу та харасменту стосовно здобувачів освіти педагогічних працівників та інших осіб, які залучаються до освітнього процесу свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;

- сприяють Раді профілактики правопорушень у проведенні розслідування щодо випадків булінгу, мобінгу та харасменту виконуючи рішення та рекомендації Комісії з протидії випадкам булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту, серед здобувачів освіти та працівників закладу освіти.

4.5. Рада з профілактики правопорушень:

- скликається для прийняття рішення за результатами розслідування про факти булінгу, мобінгу та харасменту;

- у своїй діяльності Рада керується Кодексом України «Про адміністративні правопорушення», Законами України «Про освіту», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо протидії булінгу», цим Положенням та іншими нормативно-правовими актами з питань протидії булінгу;

- Рада має право залучати зовнішніх експертів, юристів до розгляду справи, а також представників Національної поліції України та Кіберполіції.

5. Порядок подання та розгляду заяв про випадки булінгу, кібербулінгу, харасменту, мобінгу

5.1. Учасники освітнього процесу подають заяву на ім'я директора про випадок булінгу, мобінгу або харасменту по відношенню до будь-якого учасника освітнього процесу.

5.2. Комісія з розгляду випадку булінгу у закладі освіти розглядає заяву не пізніше як через десять робочих днів з дати подання та приймає рішення щодо проведення розслідування.

5.3. Комісія проводить повне та неупереджене розслідування щодо випадків булінгу, мобінгу або харасменту із залученням учасників (жертви, агресора, свідків).

5.4.Для прийняття рішення за результатами розслідування з розгляду випадку булінгу директор скликає засідання Комісії з розгляду випадку булінгу у закладі освіти для прийняття рішення та виконання відповідних заходів.

5.5.Комісія у своїй роботі використовує метод «Медіації» і прагне до усвідомлення відповідальності за вчинок і підписання Мирової угоди між учасниками булінгу, мобінгу та харасменту.

5.6.Рішення Комісії підтверджується протоколом та копією Мирової угоди, що зберігається в паперовому вигляді з підписами всіх членів комісії.

6. Порядок реагування на доведені випадки булінгу, кібербулінгу, харасменту, мобінгу

6.1.Заступник директора з виховної роботи відповідно до чинного законодавства та в межах повноважень здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу, мобінгу та харасменту.

6.2.Якщо учасниками булінгу, мобінгу або харасменту була підписана Мирова угода, то члени Комісії з профілактики правопорушень контролюють її виконання.

6.3.Працівниками психологічної служби надаються соціальні психолого-педагогічні послуги здобувачам освіти, які вчинили булінг, мобінг, харасмент або стали його свідками, чи постраждали від нього.

6.4.У разі підтвердження факту вчинення повторного булінгу, мобінгу або харасменту за результатами розслідування та висновків Комісії, заступник директора з виховної роботи повідомляє про це підрозділи Національної поліції України, Кіберполіції.

7. Очікувані результати

7.1.Впровадження Положення про запобігання та протидію булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту Аджамського ліцею має навчити:

- поважати гідність, права, свободи та інтереси всіх учасників освітнього процесу, які не суперечать чинному законодавству;
- дотримуватись етичних норм, моральних принципів, відповідально та дбайливо ставитись до власного психологічного здоров'я і психологічного здоров'я оточуючих;
- формувати в колективі навички здорового способу життя;
- формувати у здобувачів освіти культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні та злагоді між етнічними, національними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;
- повідомляти керівництво закладу про факти булінгу, мобінгу, харасменту, стосовно здобувачів вищої освіти, працівників та інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;
- бути правдивими, справедливими, патріотичними, гуманістичними,

толерантними, особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей.

7.2. Після затвердження Положення про запобігання та протидію булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту в Аджамському ліцею впродовж місяця вносяться необхідні зміни до нормативних документів закладу освіти.

8.Тезаурус

8.1.**Булінг** – (цькування) учасника освітнього процесу, тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типовими ознаками булінгу є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін: 1) кривдник (булер), 2) потерпілий (жертва булінгу), 3) спостерігачі (свідки за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди приниження, тривога;
- підпорядкування потерпілого інтересам кривдника та /або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

8.2. **Кібербулінг**– або інтернет-мобінг, або електронний булінг – це форма агресії, яка набула поширення з появою мобільних телефонів та Інтернету. «Зброєю» кібербулера стають соціальні мережі, форуми, чати, мобільні додатки тощо. Будь-які її форми мають на меті дошкулити, нашкодити чи принизити людину віртуально дистанційно, без фізичного насильства.

Мета кібербулінгу– навмисна провокація чи залякування задля одержання влади над людиною та психологічної насолоди від її страждань. Люди, які стали об'єктом нападок, атак через комунікацію на інтернет-ресурсах чи у соціальних мережах, переживають ті ж самі негативні емоції та впадають у ті ж самі хворобливі стани, які раніше були притаманні лише реальній взаємодії. До різновиду кібербулінгу належать:

- *флейм* (інтернет-сварка, коли учасники дискусії відходять від основної теми обговорення і переходять на взаємні образи і нападки),
- *тролінг* (постинг завідомо провокаційних повідомлень).

8.3.**Харасмент**– домагання, примушення, знуцання, шантаж, погроза, психологічна травля, що ображає та принижує честь, гідність, самоповагу іншої людини, викликає відчуття нікчемності.

До харасменту відносять:

- 1) сексуальні домагання, примушення на роботі чи під час навчання (специфічні жарти, жести, сексуальні натяки, торкання, соромницькі анекдоти, непристойні пропозиції);
- 2) насміхання, небажані зауваження, жести, міміку або жарти з приводу раси, національності, релігії, статі, віку, інвалідності, висміювання

сексуальної орієнтації, сімейного стану та інших ознак, які можуть послужити підставою для дискримінації;

3) шантаж, погрози, залякування з приводу раси, національності, релігії, статі, інвалідності, хобі, професії, соціальної культури, зовнішнього вигляду та інше, таке як, небажані фізичні контакти (поплескування, пощипування тощо), що дошкуляє, принижує, викликає відчуття нікчемності.

Головні ознаки харасменту:

1) суб'єкт та адресат харасменту знаходяться в ієрархічній залежності:

начальник

підлеглий, викладач-здобувач вищої освіти, коуч-слухач, тренер-спортсмен, вчитель-учень;

2) суб'єкт, що впроваджує харасмент, завжди порушує особисті (психологічні, фізичні) кордони адресата;

3) харасмент впроваджується за умов: а) відсутності свідків; б) близькості з адресатом.

8.4. Мобінг (з англійської – банда) – це колективне систематичне знущання, регулярне цькування, направлене на професійну дискредитацію колеги по роботі, навчанню.

Мета мобінгу – спричинити соціальну ізоляцію, зробити жертву вигнанцем, ізолювати її від колективу, створити атмосферу психологічного дискомфорту і таким чином витіснити, заставити звільнитися, нагнати страху іншим, підкреслити свою владу, значущість, створити

«авторитет» в очах у співробітників і якісно виділитись на фоні жертви, насолоджуватися її стражданнями.

Мобінг реалізується групою осіб, яка узгодженими діями, регулярно за допомогою зачіпок, підстав, принизливої критики, зневаги, прискіпливого формалізму, підтасовок, утиску прав, засобом наклепів, доносів, мовних образ, що супроводжуються інтригами, сарказмом, лицемірством, вербальною агресією, інсинуаціями, психологічними знущаннями, принизливими жартами, образами, досягає соціальної ізоляції жертви. В 50% випадків мобінгу ініціатором цькування виступає керівництво.

